

POSTANOWIENIE

Dnia 8 kwietnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Hofmański

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 8 kwietnia 2014 r.
sprawy **Z. G.**,
skazanej z art. 286 § 1 k.k.
z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanej
od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 25 października 2013 r.,
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w K. z dnia 21 lutego 2013 ,

p o s t a n o w i ł

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną,**
- 2. zwolnić skazaną Z. G. od ponoszenia kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Z. G. stanęła pod zarzutem popełnienia szeregu czynów z art. 286 § 1 k.k. Sąd Rejonowy w K. wyrokiem z dnia 21 lutego 2013 r., uznał ją winną popełnienia następujących czynów, wypełniających znamiona z art. 286 § 1 k.k.:

- 1) w dniu 15 października 2010 r. w K., na szkodę T.G.,
- 2) w dniu 20 października 2010 r. w K., na szkodę A. P.,
- 3) w dniu 7 stycznia 2011 r. w K., na szkodę B. C.,
- 4) w dniu 25 stycznia 2011 r. w G., na szkodę J. B.,
- 5) w dniu 24 lutego 2011 r. w K., na szkodę M. D.,

i za to, przyjmując, że zostały one popełnione w warunkach ciągu przestępstw z art. 91 § 1 k.k., wymierzył jej karę 2 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności (pkt II

wyroku Sądu Rejonowego).

Powyższy wyrok został zaskarżony apelacją obrońcy, w której zarzucono m.in. błędne przyjęcie, że czyny skazanej Z. G. spełniają warunki ciągu przestępstw, choć w istocie zasadne było przyjęcie, że przypisane wyrokiem zachowania skazanej, jako popełnione w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, tworzą czyn ciągły, o którym mowa w art. 12 k.k. Po rozpoznaniu tej apelacji Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 25 października 2013 r., zmienił wyrok Sądu Rejonowego przyjmując, iż zachowania przypisane Z. G. zostały popełnione w wykonaniu z góry powziętego zamiaru i w krótkich odstępach czasu stanowiąc jeden czyn ciągły, tj. przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

Wyrok Sądu Okręgowego został z kolei zaskarżony przez obrońcę skazanej kasacją, w której zarzucono *„bezwzględną podstawę kasacyjną z art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k., polegającą na wydaniu przez Sąd Odwoławczy zaskarżonego orzeczenia pomimo istnienia już prawomocnego rozstrzygnięcia co do tego samego czynu skazanej, a to wyroku Sądu Rejonowego w B. z dnia 9 listopada 2011r., którym to wyrokiem skazana uznana została winną popełnienia w B. w dniu 18 stycznia 2011r. oszustwa, mającego miejsce pomiędzy jej przestępnymi zachowaniami z dnia 7 stycznia 2011 r. w K. i 25 stycznia 2011 r. w G., uznanymi przez Sąd za jeden czyn ciągły, przy czym ciąg ten był współtworzony również przez zachowanie skazanej podjęte w dniu 18 stycznia 2011 r. w B., będące już prawomocnie osądzonym (...).”*

Podnosząc powyższy zarzut obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i umorzenie postępowania.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

W ocenie Sądu Najwyższego bezzasadność podniesionego zarzutu naruszenia stanu powagi rzeczy osądzonej wynikającego z prawomocnego wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w B. z 9 listopada 2011 r., jest oczywista.

Rację ma skarżący, gdy zauważy, że czyn przypisany skazanej wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w B., popełniony został pomiędzy zachowaniami

przypisanym jej w pkt II.1-3, a zachowaniami przypisanymi jej w pkt II. 4-5 wyroku Sądu Rejonowego w K. Niewątpliwie jest też, że pięć zachowań przypisanych skazanej w wyroku Sądu Rejonowego w K. stanowi – skutkiem zmiany dokonanej przez Sąd Okręgowy w K. – jeden czyn ciągły z art. 12 k.k. Zapewne można też zgodzić się ze skarżącym, gdy zauważy, że zarówno czyn przypisany skazanej wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w B., jak i pięć zachowań składających się na czyn ciągły przypisany skazanej w postępowaniu zakończonym wyrokiem Sądu Okręgowego w K., popełnione zostały w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, a zatem być może – gdyby stały się one przedmiotem osądu w jednym postępowaniu – istniałyby warunki do uznania ich za jeden czyn ciągły. Nie oznacza to jednak, że w sprawie doszło do naruszenia powagi rzeczy osądzonej, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k.

Przede wszystkim należy podkreślić, że zachowanie, którego skazana dopuściła się w dniu 18 stycznia 2011 r. w B., osądzone wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w B., jest z pewnością zachowaniem odrębnym (w sensie ontologicznym) od każdego z pięciu zachowań przypisanych w postępowaniu zakończonym wyrokiem Sądu Okręgowego w K. Jednakże skarżący nie twierdzi, że zachowania osądzone zaskarżonym wyrokiem były tożsame w sensie naturalnym z zachowaniem osądzonym uprzednio przez Sąd Rejonowy w B. Zarzut skarżącego oparty został raczej na konsekwencjach tzw. sztucznej (normatywnej) jedności czynu, na której oparta jest konstrukcja czynu ciągłego z art. 12 k.k., a polegającej na uznaniu dwóch lub większej liczby odrębnych w sensie ontologicznym zachowań za jeden czyn w rozumieniu prawa karnego, będący w rezultacie jednym i niepodzielnym przedmiotem karnoprawnego osądu. Stosowanie konstrukcji czynu ciągłego (podobnie jak i innych znanych prawu karnemu form sztucznej jedności czynu, np. przestępstw trwałych czy zbiorowych) pociąga różnorakie komplikacje na płaszczyźnie ustalania zakresu powagi rzeczy osądzonej, jednakże dla przyjęcia, że naruszono zasadę *ne bis in idem* nie jest wystarczające stwierdzenie, że w jednym z dwóch porównywanych wyroków zastosowano konstrukcję czynu ciągłego. Konieczne jest ustalenie, że skutkiem jej zastosowania rozstrzygnięto w wyroku chronologicznie późniejszym o czynie, który uprzednio został już prawomocnie osądzony. Dla oceny zasadności zarzutu podniesionego w kasacji

kluczowe jest więc ustalenie, jaki jest zakres stanu rzeczy osądzonej wynikającego z prawomocnego wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w B.

Jak stwierdzono uchwale Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 2007 r., I KZP 15/07, „*prawomocne skazanie rodzi powagę rzeczy osądzonej tylko w takim zakresie, w jakim sąd orzekł o odpowiedzialności karnej za zachowania będące przedmiotem zarzutu. Jedynie wówczas, gdy sąd uznał, że objęte jednolitym zamiarem zachowania oskarżonego stanowią jeden czyn zabroniony w rozumieniu art. 12 k.k., zakres powagi rzeczy osądzonej wyznaczony jest ustalonym w wyroku skazującym lub warunkowo umarzającym czasem jego popełnienia*” (OSNKW 2007, z. 7-8, poz. 55). W uzasadnieniu tejże uchwały zauważono: „*nie może ulegać wątpliwości, że w wypadku oskarżenia sprawcy o czyn jednostkowy, tylko w zakresie odpowiedzialności za ten czyn istnieje prawomocne orzeczenie. W konsekwencji, tylko w zakresie ponownego orzekania o odpowiedzialności za ten czyn istnieje prawna przeszkoda dla późniejszego orzekania w postaci rei iudicatae. Stwierdzenie to zachowuje aktualność niezależnie od tego, czy czyn, za który sprawcę prawomocnie skazano, miałby być w ewentualnym późniejszym postępowaniu ponownie sądzony jako czyn jednostkowy, czy też miałby być podstawą przyjęcia jakiegokolwiek konstrukcji prawnomaterialnej, czy to określonej art. 91 § 1 k.k., czy w art. 12 k.k. Nie sposób zatem przyjąć, że jeśli w ocenie sądu orzekającego w chronologicznie drugim postępowaniu czyn, za który sprawcę prawomocnie skazano, stanowi element czynu ciągłego, to owo prawomocne skazanie "pokrywa" cały ów czyn ciągły. Oznaczałoby to bowiem, że zakres powagi rzeczy osądzonej wykracza nie tylko poza granice skargi wyznaczone przez oskarżyciela, ale także poza zakres prawomocności orzeczenia wydanego w postępowaniu chronologicznie pierwszym.*” Takie zapatrywanie zostało też wyrażone w literaturze procesu karnego (zob. J. Giezek, *O powadze rzeczy osądzonej w ramach konstrukcji czynu ciągłego. Uwagi na marginesie uchwały Sądu Najwyższego z 15 czerwca 2007 r.*, Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych 2008, nr 1, s. 93 i n., P. Hofmański, S. Zabłocki, *Granice skargi oskarżycielskiej w świetle najnowszego orzecznictwa* [w:] *Skargowy model procesu karnego. Księga ofiarowana Profesorowi Stanisławowi Stachowiakowi*, Warszawa 2008). W świetle powyższych uwag, **stan powagi rzeczy osądzonej wynikający z**

wyroku skazującego za czyn jednostkowy ogranicza się wyłącznie do tego czynu i nie stoi na przeszkodzie późniejszemu osądzeniu innych zachowań, choćby te później sądzone zachowania zostały uznane za czyn ciągle obejmujący czasem trwania uprzednio osądzony czyn jednostkowy. Skazujący wyrok tego ostatniego Sądu nie stanowił więc przeszkody *rei iudicatae* w postępowaniu zakończonym wyrokiem Sądu Okręgowego w K. W tym stanie rzeczy oczywiste jest, że w sprawie nie wystąpiło uchybienie z art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k., co czyni kasację bezzasadną i prowadzi do jej oddalenia w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji.